

2020. – 396 с.

11. Бугаєць Т. Комплексна політика та збір даних в Україні Круглий стіл Офісу Ради Європи в Україні 8 липня, 2020 URL: [https:// rm.coe.int/ukr-comprehensive-policy-and-datacollection-in-ukraine-presentation-b/16809efc9c](https://rm.coe.int/ukr-comprehensive-policy-and-datacollection-in-ukraine-presentation-b/16809efc9c) (дата звернення: 01.06.2023).

12. «Протидія домашньому насильству: реалії і перспективи» : збірник тез Обласної науково- практичної конференції (м. Чернігів, 24 жовтня 2019 р.) / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, ЧНТУ, 2019. – 126 с.

13. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» / кол. авт. ; за заг. ред. К. Б. Левченко, К. В. Павліченко,- В. В. Чернея. – Київ : МВС України ; Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 396 с.

14. Методика судової психологічної експертизи : Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, 2019.

Квят Н.В.

Начальник Головного управління
Національної соціальної сервісної служби у Вінницькій області

ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Діти є важливими агентами змін та побудови нашого майбутнього. Їх захист, забезпечення безпеки, а також надання їм можливостей досягти успіху в житті та зробити внесок як громадян у квітучу та мирну Європу – це моральний імператив та наша спільна відповідальність.

З сім'ї починається наше самоусвідомлення, формується світогляд та цінності. Тому так важливо, щоб кожна дитина відчувала сімейне тепло та затишок. Так важливо, щоб кожна дитина могла тримати за руку рідну людину, зростати в любові та підтримці.

Уряд має безумовне переконання, що "родина для кожної дитини" є одним з ключових пріоритетів відбудови і одним з ключових пріоритетів євроінтеграційного руху нашої країни. І це переконання він закладає в конкретні проєкти відбудови та реформ, в розвиток послуг для родини з дітьми з відповідним фінансуванням.

Захист і дотримання прав та інтересів українських дітей, зокрема, права кожної дитини жити в родині – є пріоритетним напрямком діяльності Міністерства соціальної політики України, Національної соціальної сервісної служби України, який ґрунтується на європейських цінностях поваги до людської гідності, рівності та захисту прав людини.

При цьому, у фокусі уваги залишаються сім'ї, які виховують дітей-сиріт, дітей, що залишилися без батьківського піклування (прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, сім'ї опікунів, усиновителів).

Мінсоцполітики спільно з Нацсоцслужбою здійснюють комплексну роботу для захисту і дотримання прав дітей, в тому числі евакуйованих за кордон.

За підсумками роботи з міжнародними партнерами на саміті Ради Європи 16-17 травня в Рейк'явіку 46 держав ухвалили Декларацію на підтримку України, основною метою якої в частині захисту прав дітей є оперативний міждержавний обмін інформацією щодо становища кожної дитини за межами України, її потреб та необхідних заходів для врахування найкращих інтересів на національному рівні кожної країни тимчасового перебування. Наразі розпочато напрацювання відповідного координаційного механізму, який має стати ключовим етапом на шляху до відновлення справедливості та невідкладного і безпечного повернення українських дітей до їх родин та законних представників.

Маркером того, що українське суспільство сьогодні відгукується на ініціативи щодо розвитку сімейних форм, є те, що завдяки роботі чат-боту "Дитина не сама" більше тисячі сімей пройшли навчання та підтвердили свою готовність взяти дитину у свою родину в часі війни.

На законодавчому рівні ведеться потужна робота, щоб створити можливості для подальшого реформування системи виховання та догляду задля забезпечення українським дітям розвиток в сім'ях, або формах, максимально до них наближених.

Саме тому важливим є посилення співпраці на усіх рівнях між органами державної влади, науковцями, різними інституціями та громадськістю, а також підтвердження необхідності подальшої спільної роботи для посилення спроможності запобігати порушенням прав дитини та реагувати на потреби захисту дітей в Україні та в Європейському Союзі.

Головне управління Національної соціальної сервісної служби у Вінницькій області створено в липні 2021 року. В своїй структурі має два відділи (відділу здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та відділ здійснення державного контролю за дотриманням прав дітей).

Основне завдання Головного управління – здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки (різні види державної допомоги, пільги, житлові субсидії та інші виплати, що проводяться за рахунок коштів державного бюджету), соціальних послуг та за дотриманням прав дітей.

Державний контроль здійснюється у вигляді планової/позапланової перевірки.

Планова перевірка здійснюється відповідно до річного плану Головного управління, який затверджується щорічно 1 грудня поточного року та розміщується на офіційному веб-сайті Нацсоцслужби України протягом п'яти робочих днів після затвердження.

У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні припинено проведення планових перевірок.

Однак, 18 серпня 2022 року Міністерство соціальної політики України видано наказ, яким дозволено здійснювати позапланові заходи контролю (від 18 серпня 2022 року № 219).

Позапланові заходи контролю проводяться з таких підстав:

- письмове звернення органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, фізичних осіб про порушення об'єктом державного контролю вимог законодавства стосовно дотримання прав дітей;

- перевірка виконання об'єктом державного контролю за результатами проведення планової/позапланової перевірки рекомендацій щодо усунення порушень вимог законодавства стосовно дотримання прав дітей;

- доручення Прем'єр-міністра України, звернення Офісу Президента України, Верховної Ради України та народних депутатів України.

Об'єктами позапланових заходів контролю відділу здійснення державного контролю за дотриманням прав дітей – є служби у справах дітей виконавчих комітетів міських, сільських, селищних рад та заклади різних типів, форм власності та підпорядкування з цілодобовим перебуванням/проживанням дітей.

Зупинюся більш детально на проведенні позапланової перевірки.

1. Підставою для проведення позапланових заходів контролю є прийняте рішення керівником органу влади, про що видається наказ Головного управління, затверджується робоча група уповноважених осіб для проведення перевірки.

До участі у проведенні планової/позапланової перевірки за згодою можуть залучатися представники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань.

2. Про проведення позапланової перевірки об'єкт перевірки не повідомляється;

3. Строк проведення позапланової перевірки - до п'яти робочих днів;

4. За результатами перевірки складається Акт, в якому вказується порушення законодавства з посиланням на нормативно-правовий акт, норми якого порушуються, надаються рекомендації по усуненню порушення та строк його усунення.

Головним управління систематично здійснюється контроль за виконанням об'єктами державного контролю виявлених порушень.

В умовах воєнного стану Головним управлінням проведено 18 позапланових перевірок дотримання прав дітей (3 перевірки закладів різних типів, форм власності та підпорядкування з цілодобовим перебуванням/проживанням дітей та 15 служб у справах дітей). За результатами позапланових заходів контролю виявлено 164 порушення. Станом на 15 травня 2023 року об'єктами державного контролю 107 порушень усунено (65,2%), 9 порушень усунено частково (5,5%) та 48 не усунено (29,3%). З 48 неусунених порушень – 38 порушень термін виконання яких не настав.

Одним з основних пріоритетів Міністерства соціальної політики України та Національної соціальної сервісної служби України у 2023 році є захист прав дитини.

Національна соціальна сервісна служба України постійно проводить моніторингові візити до країн в які евакуйовано дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування з інституційних закладів з питань захисту їхніх прав та умов перебування.

За результатами моніторингових візитів поставлено одне із основних завдань, щоб діти які повернуться в Україну мають бути влаштовані до сімейних форм виховання або усиновлені.

Тому при проведенні позапланових заходів контролю особлива увага приділяється таким питанням:

- як проводиться робота служб у справах дітей стосовно дітей які евакуйовані закордон та мають бути повернені в Україну, щодо влаштування їх в

сімейні форми виховання (станом на 15 квітня 2023 року за кордоном перебуває 39 дітей-сиріт, та дітей, позбавлених батьківського піклування).

- яка проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота стосовно популяризації сімейних форм виховання;
- як здійснюється виявлення, ведення обліку та влаштування дітей, які залишились без батьківського піклування;
- дотримання термінів прийняття рішення органу опіки та піклування про надання статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування;
- як здійснюється соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах; тощо.

Проведення Головним управлінням заходів державного контролю спрямоване не лише на виявлення в об'єктів перевірки порушень законодавства, а переважно на їх попередження й уникнення задля забезпечення найкращих інтересів дитини.

Адже, основним пріоритетом є забезпечення права кожної дитини на виховання в сім'ї, мінімізація потрапляння в заклади інституційного догляду.

А якщо діти з певних обставин перебувають в закладах інституційного догляду захист їх прав та законних інтересів має відповідати вимогам законодавства.

Симоненко О.В.

канд. політ. наук, ст. наук. співроб.,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ПОЛІТИКО-КОМУНІКАТИВНА ПРАКТИКА БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Неминучість глобальних змін у суспільстві, спонукає представників різних галузей впроваджувати цифрові технології та шукати нові шляхи розвитку своєї діяльності. Цифрові технології - виводять професійну діяльність на принципово